

Főtárgy

Társadalomtörténet

1. Római társadalom a principatus korában

Alföldy Géza: Római társadalomtörténet. Budapest, Osiris Kiadó, 2000.

Szabó Béla: Civis Romanus. A római társadalom jogi kategóriái.

http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/civis_romanus_a_romai_tarsadalom_jogi_kategoriai

Takács L. - Gacsál D.: A római rabszolgaság. Korall 63 (2016) 54-68.

2. Magyar nemesi és jobbágyi társadalom a 13-15. században

Szűcs Jenő: Megosztott parasztság-egységesülő jobbágyság, *Századok*, 1981/2. 263-320.

Szabó István: Az 1351. évi jobbágytörvények. *Századok*, 1954.

Fügedi Erik: Ispánok, bárók, kiskirályok. A középkori magyar arisztokrácia fejlődése. Bp. 1986.

Fügedi Erik: Vár és társadalom a 13-14. századi Magyarországon, Bp., 1977.

Engel Pál: Honor, vár, ispánság. Tanulmányok az Anjou - kor kormányzati rendszeréről. *Századok*, 1982. 880-920.

Uó: Királyi hatalom és arisztokrácia a Zsigmond korban (1387-1437) Bp. 1977.

Bárány Attila: A fejedelmi lovagrendek hatása a magyar bárói társadalomban a 15.

században. In. A magyar arisztokrácia társadalmi sokszínűsége, változó értékek és életviszonyok *Speculum Historiae Debreceniense* 12. (A Debreceni Egyetem Történelmi Intézete Kiadványai 12.) Szerk. Papp Klára és Püski Levente, Debrecen, 2013. 11–36.

3. A magyar egyházi társadalom a középkorban

Mályusz Elemér: Egyházi társadalom a középkori Magyarországon, Bp., 1971.

Fügedi Erik: Kolduló rendek és városfejlődés Magyarországon In. Kolduló barátok, polgárok, nemesek c. kötet, Bp. 1981. 57-88.

Szűcs Jenő: A kereszténység belső politikuma a XIII. század derekán, IV. Béla és az egyház, *Történelmi Szemle*, 1978/1. 158-182.

Kubinyi András: Főpapok, egyházi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon. Bp., 1999.

4. Városi társadalom a középkorban

Szende Katalin: Otthon a városban. Társadalom és anyagi kultúra a középkori Sopronban, Pozsonyban és Eperjesen. MTA Történettudományi Intézet, Bp., 2004. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 32.)

Bártfától Pozsonyig. Városok a 13-17. században. Szerk.: Csukovits Enikő, Lengyel Tünde. MTA Történettudományi Intézete, Bp., 2005. (Társadalom-és művelődéstörténeti tanulmányok 35.)

5. A nemesi társadalom átalakulása, a jogilag egységes nemesség kialakulása

Szűcs Jenő: Az 1267. évi decretum és háttere. In. Mályusz Elemér Emlékkönyv Bp., 1984. 341-395.

Magyar Történeti Szöveggyűjtemény I. k. 1267. évi törvények

Borosy Árpád: Az Árpád-kori királyi vármegye felbomlása é hadakozó népeinek sorsa, *Hadtörténeti Közlemények*, 1983, 527-550.

Mályusz Elemér: A magyar köznemesség kialakulása, *Századok*, 1942, 272-305.

Zsoldos Attila: Jobbágyok a királyi várszervezetben. *Történelmi Szemle*, 1992/1-2. 1-17.

Uó: Iobagio castri possessionem habens. A várjobbágyi jogállás anyagi hátterének kérdései. *Századok*, 128. (1994) 254-272.

6. Az örökös főrendiség kialakulása, arisztokrácia a 16-18. században

Pálffy Géza: A grófi cím a 16–17. századi Magyarországon és Erdélyben. In. „... éltünk mi sokáig ‘két hazában’...” Tanulmányok a 90 éves Kiss András tiszteletére Szerk. Dáné Veronka, Oborni Teréz, Sipos Gábor, Debrecen University Press, Debrecen, 2012. 177–192.

Pálffy Géza: Pozsony megyéből a Magyar Királyság élére. Karrierlehetőségek a magyar arisztokráciában a 16-17. század fordulóján (Az Esterházy, a Pálffy és az Illésházy család felemelkedése) *Századok*, 2009/4. 853-883.

Maksay Ferenc szerk.: Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén. Bp., 1990. (Bevezető, 1-78.)

Arisztokrata életpályák és életviszonyok. *Speculum Historiae Debreceniense* 4. Szerk. Papp Klára és Püski Levente, Debrecen, 2009. egy szabadon választott tanulmánya

Trócsányi Zsolt: Rákóczi Zsigmond (Egy dinasztia születése) - A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve, 1978. Debrecen, 1979.

Koltai András: Egy magyar főrend pályafutása a császári udvarban. Batthyány Ádám (Bécs 1630-1659). In: *Korall* 9. 2002. szept. 55-78.

J. Újváry Zsuzsanna: A ponyvásszekértől a közjó szolgálatáig. Thököly Sebestyén pályafutása. *Hadtörténelmi Közlemények*, 1992/3. 75-93.

Erdélyi Gabriella: „Szerettem egyszer egy nőt” Házasságkötés és házasságtörés 1500 körül Mindennapi választások 191-(Péter Katalin kötet [pdf](#))

Horn Ildikó: Nemesasszonyok végrendelkezési szokásai az Erdélyi Fejedelemségben Uo. 325-346. [pdf](#).

Koltai András: Magyar főrendek külföldi feleségei a 16-17. században Uo.313-324. [pdf](#).

7. A magyar egyházi társadalom változásai a kora újkori Magyarországon

Műveltség és társadalmi szerepek: arisztokraták Magyarországon és Európában *Speculum Historiae Debreceniense* 18. Szerk. Bárány Attila, Orosz István, Papp Klára és Vinkler Bálint, Debrecen, 2014. egy szabadon választott tanulmánya

Sipos Gábor: *Reformata Transylvanica. Tanulmányok az erdélyi református egyház 17–18. századi történetéhez*. Kolozsvár 2012.

8. A nemesi társadalom a 16-18. században

Pálmány Béla: A magyar nemesség átrétegződése a kései feudalizmus századaiban. A magyar polgári átalakulás kérdései (Tanulmányok Szabad György 60. születésnapjára) Bp. 1984. 36-61. old.

Pálmány Béla: A magyarországi nemesség társadalmi tagolódása (1686-1815) In. *Rendi társadalom-polgári társadalom*. 9. Db. 1997. 37-97.

Nyakas Miklós: A báródsági nemes kerület rendtartása a XVIII. század végéről. In. *BMÉ III.* (Szerk. *Héthy Zoltán*) Berettyóújfalu. 1982. 167-176.

Szijártó M. István: Megye, rendek és diéta a 18. században. In. *Rendi társadalom-polgári társadalom*. 9. 157-165.

Szijártó István: A vármegye és a jómódú birtokos köznemesség a 18. században. *AETAS*

1998/2-3. szám. 107-142.

Varga J. János: Szervitorok katonai szolgálata a XVI-XVII. századi dunántúli nagybirtokon. Bp., 1981.

Tóth István György: Jobbágyságok, hajdúk, deákok. A körmendi uradalom és társadalma a 17. században. Bp., 1992. 21-36.

Benda Gyula: Egy Zala megyei köznemesi gazdaság és család a 18. század közepén. Parraghy László hagyatéka. In: Uő: Társadalomtörténeti tanulmányok. Bp. 2006. 249–284.

9. A kiváltságolt katonarétegek: a székelyek az Erdélyi Fejedelemségben

Demény Lajos: A székelyek és Mihály vajda, Bukarest, 1977. 82-149. old.

Szádeczky Kardos Lajos: A székely nemzet története és alkotmánya, Bp. 1927.

(Székely rendek a XVII. században c. fejezet, 214-224. old.)

Imreh István: A törvényhozó székely falu. Bukarest. 1983.

Imreh István: Székely rendtartások In. A székelység története a 17-19. században (Válogatta és összeállította *Egyed Ákos és Magyarai András*) Csíkszereda, 2001.174-197.

Egyed Ákos: Székely hadkötelezettség és hadszervezet, különös tekintettel a XVI. századra. Székely felkelések 1595-1596 c. kötet. Bukarest, 1979.

Egyed Ákos: Bocskai és a székelykérdés In. „*Nincsen nekünk több hazánk ennél*” *Tanulmányok a Bocskai felkelés történetéből.* (Szerk. ifj. Barta János és Papp Klára) Bp., 2004. 58–67.

10. A kiváltságolt katonarétegek: A hajdúk eredete, a hajdúkérdés a 16-17. században.

Rácz István: Hajdúk a XVII. században. Acta Debreceniensis. 1969. 7-44. old.

Uő: A hajdúkérdés Bocskai szabadságharca után. Acta 1964/ 31-55. old. és Acta 1965/ 19-38. old.

Szendrey István: *Hajdú szabadságlevelek. Debrecen. 1971. (Hajdúkatonák nemeslevelei) 297-325. old.*

Zimányi Vera: Adatok a dunántúli hajdúk történetéhez. Századok, 1960.

Nyakas Miklós: Bocskai és a hajdúk. In. „*Nincsen nekünk több hazánk ennél*” *Tanulmányok a Bocskai felkelés történetéből.* (Szerk. ifj. Barta János és Papp Klára) Bp., 2004. 31–47.

Nyakas Miklós: A második hajdúfelkelés 1607–1608. In. *Báthory Gábor és kora.* Db., 2009. 327–337. (pdf-ben az intézeti könyvtárban)

Nagy László: Hajdúvitézek

11. A katonai kiváltságok sorsa a 18. században.

Papp Klára: A bihari hajdútelepek küzdelme a privilégiumok megtartásáért-visszaszerzéséért. In. Rendi társadalom- polgári társadalom 5. Gyula. 1994. 305-315.

Szendrey István: A bihari hajdúk pere a hajdúszabadságért. Debrecen. 1958.

Mágnások, birtokosok, címerlevelek. In. Rendi társadalom-polgári társadalom 9. Db. 1997.

Bánkiné Molnár Erzsébet: Redemptusok. Debrecen, 2000.

12. A nemesi kiváltság adományozásának új rendje, az armalisták

Szabó István: A jobbágy megnemesítése. Turul, 1941.

Tóth István György: Karddal szerzett és piacon vett armálisok: a végváriak útja a nemességbe a 18. század elején. -A végvárak és a végváriak sorsa. Eger, 1991. 45-55.

Szálkai Tamás: Címeres nemeslevelek a Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltárában. (A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Közleményei 33.) Debrecen, 2016. 122

13. A jobbágrendszer a feudalizmus kései századaiban

Varga János: Jobbágrendszer a feudalizmus kései századaiban, 1556–1767. Bp. 1969. 200–289., 367–408., 451–476.

Orosz István: A hegyaljai mezővárosok társadalma a XVII. században. In: Hagyományok és megújulás. Debrecen, 1995. 34–114. vagy Agrártörténeti Tanulmányok Szerk. Szabó István, Bp., 1960. 3–70.

Zimányi Vera: A Rohonc-szalonaki uradalom és jobbágysága a XVI-XVII. században. Bp., 1968.

Papp Klára: Biharország jobbágnépe. A magánbirtok és jobbágysága a XVIII. században, Csokonai Kiadó, Debrecen, 1998.

Dáné Veronka: "Mennyi jobbágya és mennyi portiója", Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME), 331 p. (Erdélyi Tudományos Füzetek; 286.)

14. A városok és a nemesség viszonya, nemesek a városi társadalomban

Bencsik János: Nemesek, polgárok és parasztok együttélése a kora újkori Tokajban. Studia Miskolciensia. 1. 125-141.

Rác István: Városlakó nemesek az Alföldön. Bp. 1988.

Kőfallal, sárpalánkkal... Várostörténeti tanulmányok. Rendi társadalom - polgári társadalom 7. Debrecen, 1997.

J. Újváry Zsuzsanna: Kassa város polgársága a 16. század végén és a 17. század első felében. Történelmi Szemle 1979/3-4. 577-591.

15. Városi társadalom Magyarországon a kora újkorban

J. Újváry Zsuzsanna: Polgár vagy nemes? A kassai patrícius-polgárok házassági-társadalmi kapcsolatai a XVII. században. In: Századforduló – Ezredforduló – Hetvenedik évforduló. Ünnepi tanulmányok Zimányi Vera tiszteletére. Szerk.: J. Újváry Zsuzsanna. Piliscsaba, 2001. 395-426. (Klny.)

S. Kazimír: Nagyszombat szociális-gazdasági struktúrája a késői feudalizmus korában. Világtörténet, 1976. 69-111.

Nagyszombati testamentumok. Kiad.: Németh Gábor. Bp., 1996.

Németh Gábor: Gyöngyösi testamentumok és fassiólevelek 1642-1710. Eger, 1991.

Orosz István: A hegyaljai mezővárosok társadalma a XVII. században. In: Agrártörténeti tanulmányok. Szerk.: Szabó István. Bp., 1960.

J. Újváry Zsuzsanna: Polgári házassági szokások és erkölcs a 16-17. századi Magyarországon. In: Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Szerk.: Szentmártoni Szabó Géza. Bp., 2002. 67-82. Felső-magyarországi városok a 14-17. században. (családi viszonyok, bűn, büntetés, erőszak stb.) Tematikus szám. Történelmi Szemle, 2004/1-2. sz.

16. Kereskedőrétegek, kereskedőtársadalom a kora újkori Magyarországon

Papp Klára: Görög és zsidó kereskedők a 18. századi Bihar vármegyében a tanúvallomási jegyzőkönyvek tükrében In. Kulturális identitás és alteritás az időben, A magyar arisztokrácia társadalmi sokszínűsége, változó értékek és életviszonyok Speculum Historiae Debreceniense 16. (A Debreceni Egyetem Történelmi Intézete Kiadványai 16.) Szerk. Pieldner Judit, Pap Levente, Tapodi Zsuzsa, Forisek Péter és Papp Klára, Debrecen, 2013.

Sinkovics István: Esterházy Pál nádor és az erdélyiek kereskedelmi társasága - Klébelsberg emlékkönyv Bp. 1937. 178-220.

Zimányi Vera: Adalék Thököly Sebestyén kereskedelmi tevékenysége történetéhez. Történelmi Szemle, 1984/1-2. 61-66.

Szakály Ferenc: Balázs deák gyöngyösi kereskedő üzleti könyve. Adalékok a hódoltsági terület kereskedelmi kapcsolatainak történetéhez a XVI. század végén. Agrártörténelmi Szemle, 1972/3-4.

Kovács Kiss Gyöngy: Egy tekintélyes kolozsvári polgár, Vincze Máté hagyatéka I. Korunk, 2011. november 69-86. pdf

17. Társadalmi viszonyok a 16–18. századi Európában

Európa az újkorban, 84–122.

Pierre Chaunu: A klasszikus Európa. Bp., Osiris, 2001, 127-166., 238-257,

Hankiss Elemér-Makkai László: Anglia az újkor küszöbén. Bp., 1965. 59-78.

Sashalmi Endre: Az autokrácia ideológiája a tradíció és modernizáció szemszögéből Nagy Pétertől 1906-ig. Megjegyzések a hivatalos hatalmi ideológia kérdéséhez, in Tradíció és modernizáció a 18-20. században, Szerk.: Bodnár E.- Demeter G., Debrecen, 2008. 14-26.

18. Közép-és Kelet-Európa gazdasági-társadalmi változásai a 16–18.században

Európa az újkorban, 74-77., 81-83.

Niederhauser E.: Kelet-Európa története i. m. 71–111.

Wallerstein, I.: A modern világgazdaság i. m. 576-672.

Orosz István: Jobbágyköltözés és köznemesség kelet-Európában. In: Egyetemes Történelmi tanulmányok, XII. , 1977, KLTE Debrecen

Papp Imre:A francia nemesi társadalom a 18. században Bp., 2005. 41-143. old.

Jonathan Dewald: Az európai nemesség története 1500-1800. Bp., 2002. 14-37. old.

19. Az ipari forradalom társadalmi hatásai Magyarországon

Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete. A reformkortól a második világháborúig.* Bp., 1998. 37-104. old.

Mazsu János: Az oktatás társadalmi funkcióinak átalakulása Magyarországon a hosszú 19. században In.: Püski Tímár-Valuch(szerk.): Politika, gazdaság és társadalom a XX. századi magyar történelemben II. Jelenkortörténelmi Műhely, Debrecen, 2000.

20. Magyarország társadalma a két világháború között

- Gyáni Gábor: *Hétköznapi élet Horthy Miklós korában*. Corvina Kiadó, Budapest, 2006, 10–21, 24–33, 36–43, 46–55, 84–103, 106–119.
- Gyáni Gábor: Magyarország társadalomtörténete a Horthy-korszakban. In Gyáni Gábor, Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. 2. kiadás. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 189–196, 198–210, 212–220, 258–289.
- Kósa László: A hétköznapi élet kultúrája (1920–1948). In *Magyar művelődéstörténet*. Harmadik kiadás. Szerk. KÓSA László. Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 491–511, 520–522.
- Timár Lajos: *Vidéki városiak. Debrecen társadalma 1920–1944*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1993, 30–48, 117–141, 219–234. (Mikrotörténelem, 6.)

21. Magyar társadalom a második világháború után

- Gyarmati György: *A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945–1956*. ABTL–Rubicon, Budapest, 2011, 199–211.
- Ö. Kovács József: *A paraszti társadalom felszámolása a kommunista diktatúrában. A vidéki Magyarország politikai társadalomtörténete 1945–1965*. Korall Kiadó, Budapest, 2012, 202–209, 364–367, 402–406.
- Valuch Tibor: *Hétköznapi élet Kádár János korában*. Harmadik kiadás. Corvina Kiadó Kft., Budapest, 2009, 24–31, 34–45, 48–61, 64–73, 76–87, 102–109, 126–135, 138–151.
- Valuch Tibor: Magyar művelődés 1948 után. In *Magyar művelődéstörténet*. Harmadik kiadás. Szerk. KÓSA László. Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 611–629.